

2024

Stichting Pensioenfonds voor de Personeelsdiensten
Jaarverslag Verantwoord Beleggen

Inhoudsopgave

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

1 | KERNPUNTEN & VOORUITBLIK

Kernpunten 2024

Broeikasgasreductie

61%

minder broeikasgasemissie (scope 1 & 2) van de gemeten portefeuille ten opzichte van een representatief marktgemiddelde.

Bijdrage aan de duurzame ontwikkelingsdoelen waar StiPP zich op focust (van de meetbare portefeuille)

**€ 1,22 miljard
positieve bijdrage**

**€ 184 miljoen
negatieve bijdrage**

Best-in-class beleggen

56%

van de portefeuille van StiPP wordt belegd met gebruik van een **best-in-class** methodiek.

Actief eigenaarschap

66%

Voor dit deel van de portefeuille stellen de beheerders zich namens StiPP op als actief eigenaar.

€ 3,76 miljard

beheerd vermogen. In de **bijlagen** is een volledig overzicht van de beleggingen van StiPP opgenomen.

Screening & uitsluitingen

Controversiële wapens

Tabak

UN Global compact
schenders

Kolen

Controversiële landen

Olie uit teerzanden

....Hier wil StiPP niet in beleggen!

Overzicht en vooruitblik

Voor u ligt het jaarverslag maatschappelijk verantwoord beleggen 2024 van Stichting Pensioenfonds voor Personeelsdiensten (StiPP). StiPP wil dat haar beleggingen bijdragen aan een duurzame samenleving. Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) is daarom al geruime tijd een vanzelfsprekendheid voor ons. StiPP heeft als primaire doelstelling te voorzien in een oudedagsvoorziening voor de werknemers (uitzendkrachten en gedetacheerden) in de uitzendbranche.

De visie van StiPP is dat maatschappelijk verantwoord beleggen op positieve wijze kan bijdragen aan deze langetermijndoelstelling en dat dit onderdeel is van haar toegewezen taak.

De beleidskeuzes van StiPP zijn gebaseerd op de input van de betrokkenen bij en de verantwoordelijken van het fonds te weten de deelnemers en pensioengerechtigden, het bestuur en het verantwoordingsorgaan. Bij het bepalen van onze duurzaamheidsdoelen hebben we onze deelnemers gevraagd naar wat zij belangrijk vinden. Dit is gedaan in de in 2019 en 2022 uitgevoerde risicobereidheidsonderzoeken onder StiPP-deelnemers.

Klimaatverandering kwam hieruit naar voren als het voor onze deelnemers belangrijkste duurzame thema. Andere duurzame thema's in ons beleggingsbeleid zijn Goede Gezondheid & Welzijn en Duurzame Energie.

Gezien deze uitkomsten krijgen de volgende beleidsuitgangspunten en doelstellingen binnen StiPP extra aandacht: sustainable development goals (SDG's) van de Verenigde Naties, t.w. duurzame energie en klimaat (nrs. 7 & 13) en gezondheid en welzijn (nr. 3); een zwaarder gewicht van ESG-ratings in de benchmarkkeuze en portefeuilleconstructie, volgens 'best in class' - principes; een streefwaarde van 20% green bonds in de subportefeuille staatsobligaties; de mogelijkheid van impactbeleggingen; en het thema klimaat en duurzame energie.

Steeds duurzamer

Dit jaarverslag kijkt terug op 2024 en blikt vooruit op wat komen gaat in 2025. We zijn goed op weg, maar we zien ook dat er nog genoeg te doen is.

We startten in 2021 met ons doel een flinke vermindering van de CO₂ - uitstoot van onze beleggingen te realiseren. De totale uitstoot van broeikasgassen van alle bedrijven waarin we beleggen moet omlaag. We houden de hoeveelheid CO₂ -uitstoot van de beleggingen bij, om te zien of dat lukt. Vanaf 2021 hebben we mooie stappen kunnen zetten die hebben geresulteerd in een daling van CO₂ -uitstoot van ruim 75%. Daarmee komen we ruimschoots onder het niveau van de doelstellingen van het wereldwijde klimaatakkoord.

Om onze duurzame doelstellingen waar te maken spreken de vermogensbeheerders namens het fonds de bedrijven waarin wij beleggen ook aan op hun maatschappelijk verantwoordelijkheid. Zo willen wij positieve veranderingen te weeg brengen. Bedrijven die niet voldoen aan onze normen en daar ook geen stappen toe zetten, sluiten wij uit: hierin beleggen wij niet. In dit MVB-jaarverslag kunt u daarover lezen. Volg StiPP bij de stappen die het fonds heeft gezet om maatschappelijk verantwoord te beleggen en bij de stappen die we de komende jaren nog gaan zetten.

Klimaat

In lijn met het klimaatakkoord van Parijs wil StiPP zich inzetten om de opwarming van de aarde te beperken ruim onder de 2°C ten opzichte van het pre-industriële niveau. Vanuit de Nederlandse invulling van het klimaatakkoord wordt de financiële sector gevraagd om hier via acties invulling aan te geven. StiPP wil daarom in 2050 een emissieneutrale ('net zero') belegger zijn. Daarvoor stemt het zijn vermogen af op een reductie van de langetermijn-CO₂- intensiteit van gemiddeld 7% per jaar.

In 2024 hebben we in lijn met voorgaande jaren verschillende acties ondernomen om de doelen te bereiken en uitstoot te verlagen: een aanzienlijk deel van de stem- en engagementactiviteiten waren gericht op

klimaatzaken, we beleggen in bedrijven die een positieve bijdrage leveren aan het klimaat via SDG-beleggingen en in groene staatsobligaties en we beleggen niet in bedrijven met substantiële negatieve activiteiten op het klimaat zoals kolen en teerzanden.

Het monitoren van duurzaamheidsrisico's met KRI's

In het afgelopen jaar hebben we vooruitgang geboekt in het monitoren van risico's met betrekking tot de beleggingen en duurzaamheidsdoelstellingen met behulp van KRI's.

Een KRI (key risk indicator) is een meetbare waarde die inzicht geeft in de operationele risico's die een organisatie loopt. In het kader van ESG- risicobeheer worden KRI's gebruikt om materiële duurzaamheidsrisico's te meten. Deze indicatoren helpen bij het vroegtijdig signaleren van verhoogde risico's, zodat er tijdig maatregelen genomen kunnen worden om daadwerkelijke verliezen te voorkomen of te verkleinen.

Duurzame wet- en regelgeving: SFDR

Het afgelopen jaren heeft StiPP weer voldaan aan de SFDR-wetgeving die in 2022 werd geïntroduceerd. Als aanvulling op het reguliere jaarverslag heeft StiPP gedetailleerde informatie verstrekt over de duurzaamheidskenmerken van de beleggingsportefeuille. Deze documentatie omvat hoe duurzaamheidsrisico's worden geïntegreerd in het beleggingsproces, de duurzaamheid van het financiële product, en de belangrijkste nadelige effecten (PAI) van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren. Dit zal StiPP de komende jaren ook blijven doen.

Aandelen SDG-benchmarks

In 2024 hebben we de beleggingsfondsen voor de categorie aandelen geëvalueerd. Deze fondsen volgen via een passieve beleggingsstrategie SDG-maatwerkbenchmarks. Specifiek bekeken we of de beleggingsfondsen en de benchmarks voldeden aan de verwachtingen op het gebied van duurzaamheid. We constateerden dat de ESG-scores van de maatwerkbenchmarks aanzienlijk hoger liggen dan in de brede marktbenchmarks. Bovendien is de CO₂-intensiteit van de bedrijven in deze maatwerkbenchmarks aanzienlijk lager en dragen de bedrijven in deze benchmark ook duidelijk meer bij aan de door StiPP gekozen SDG's...

Uit de evaluatie kwamen ook aandachtspunten. Zo zagen we dat sommige aandelen een relatief grote weging hadden in vergelijking tot de brede marktindices, wat vaak een relatief grote invloed had op de beleggingsresultaten. We hebben daarom in 2024 samen met de fiduciaire vermogensbeheerder verbetermogelijkheden van de SDG-benchmarks onderzocht. Op basis van dit onderzoek zijn aanpassingen aan de benchmarks gedaan waardoor de gemeten beleggingsresultaten minder afhankelijk zijn van individuele aandelen. De aangepaste benchmarks bieden hetzelfde geaggregeerde ESG-profiel in termen van ESG-ratings, CO₂-reductie en SDG-bijdragen als dat StiPP met haar beleggingen nastreeft. Een extra verbetering is dat we in de verbeterde benchmarksystematiek ook negatieve SDG-blootstelling van ondernemingen meewegen.

De aanpassingen zijn per eind februari 2025 in de aandelenbenchmarks en de betreffende beleggingsfondsen doorgevoerd.

Landenbeleid en Emerging Market Debt

In 2023 heeft StiPP het landenbeleid aangescherpt. Dit beleid heeft als doel om controversiële landen te identificeren waarin we niet willen beleggen. Landen kunnen ook controversieel zijn als ze niet op een internationale sanctielijst staan. Ten behoeve van het nieuwe landenbeleid heeft StiPP binnen de categorie staatsobligaties van opkomende landen (emerging market debt, EMD) eind 2024 de overstap gemaakt naar twee passieve

duurzame hard currency (HC) en local currency (LC) fondsen beheerd door manager State Street.

Onroerend goed

In 2024 hebben we mogelijkheden onderzocht om de beleggingen in niet-beursgenoteerd vastgoed uit te breiden. Een belangrijke aanleiding voor dit onderzoek was dat we mogelijkheden zien om binnen deze categorie extra aandacht te geven aan SDG 3, Gezondheid & Welzijn. We denken hierbij bijvoorbeeld aan het beleggen in woningen die specifiek zijn ingericht om mensen langer thuis te kunnen laten wonen. We verwachten in 2025 de eerste beleggingen in deze specifieke categorie te kunnen selecteren.

Impactbeleggen

Tot slot hebben we besloten ons extra te willen verdiepen in impactbeleggingen. Dit zijn beleggingen die naast een financiële rendementsdoelstelling nadrukkelijk een doelstelling hebben om positief bij te dragen aan duurzaamheid. We verwachten dit onderzoek in 2025 af te ronden en onderdeel te maken van ons MVB- en beleggingsbeleid.

2 | MVB- OVERTUIGINGEN & AANPAK

MVB-overtuigingen & aanpak

MVB-overtuigingen

StiPP heeft ten doel binnen de werkingssfeer te voorzien in een oudedagsvoorziening voor de werknemers in de uitzendbranche. De visie van StiPP is dat maatschappelijk verantwoord beleggen bijdraagt aan haar langetermijndoelstelling en onderdeel is van haar fiduciaire taak. Hierbij worden alle drie deelgebieden binnen **ESG** als belangrijk beschouwd.

Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) vormt een integraal element van het beleggingsbeleid en het beleggingsproces. Dit betekent dat:

- StiPP gelooft dat bedrijven die in de bedrijfsvoering rekening houden met ESG-maatstaven op de lange termijn betere resultaten behalen dan bedrijven die dat niet doen;
- StiPP zich bewust is van de invloed die zij als belegger kan uitoefenen en ziet het als haar maatschappelijke verantwoordelijkheid om hier bewust invulling aan te geven.
- bij beleggingsbeslissingen en het beleggingsproces de MVB-impact onderdeel van de besluitvorming;
- voert StiPP een uitsluitingenbeleid en een engagementbeleid waarover verantwoording wordt gegeven en waar het fonds op aanspreekbaar is;
- worden beleggingen (door een externe partij) gescreend op internationale normen en waarden;
- StiPP ook aandacht heeft voor de mogelijke negatieve consequenties die een (te) strikt ESG-beleid kan hebben op de omvang van het 'belegbaar' universum, het kostenniveau en het rendement en het risico.

De duurzaamheidsthema's Gezondheid & welzijn en Klimaat koppelt het fonds aan de volgende duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (SDG's):

- SDG 3: Goede gezondheid & welzijn
- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie
- SDG 13: Klimaatactie

Een uitgebreide toelichting waarom we deze standpunten belangrijk vinden en hoe de interne organisatie rondom MVB is georganiseerd is te vinden in het **MVB-beleid**.

MVB-doelstellingen

Op basis van eerdergenoemde standpunten is een aantal doelstellingen vastgelegd:

1. Het nastreven van een aantal sustainable development goals (SDG's) van de Verenigde Naties, c.q. duurzame energie en klimaat (nrs. 7 & 13) en gezondheid en welzijn (nr. 3).
2. Een zwaarder gewicht van ESG-ratings in de benchmarkkeuze en portefeuilleconstructie, volgens 'best in class'-principes.
3. Een streefwaarde van 20% green bonds in de subportefeuille staatsobligaties.
4. De mogelijkheid van impactbeleggingen.
5. Het thema klimaat en duurzame energie.

Deze doelstellingen worden gebruikt om gerichte stappen voorwaarts te kunnen zetten, voortgang te meten en eventueel bij te sturen indien blijkt dat dit nodig is om de doelen binnen de aangegeven tijdsperiode te realiseren.

De standpunten en doelstellingen worden elk jaar geëvalueerd. De eerste evaluatie is gepland voor 2024. Aan de hand van deze evaluatie bepaalt het pensioenfonds of het beleid en voorgenomen ontwikkelen aansluiten bij de verwachting en ambities van de stakeholders of dat aanscherping wenselijk is. Hierbij baseert het bestuur zich tevens op de input verkregen

van de deelnemers en gepensioneerden als ook van het verantwoordingsorgaan (VO). Gelet op het feit dat de ontwikkelingen gerelateerd aan MVB-beleid relatief snel gaan, zal het bestuur van StiPP tenminste jaarlijks beoordelen of deze ontwikkelingen aanleiding geven voor tussentijdse aanpassingen.

Deelnemers en gepensioneerden: Draagvlak voor het MVB-beleid wordt steeds belangrijker. Daarom zal het pensioenfonds minstens iedere drie jaar de meningen van de deelnemers over MVB onderzoeken aan de hand van een deelnemersonderzoek of een representatief deelnemerspanel.

Bestuur: Het bestuur heeft de verantwoordelijkheid voor het MVB-beleid en de uitvoering hiervan. Gezien de ambities van het fonds heeft een bestuurslid de verantwoordelijkheid gekregen om de voortgang hiervan te bewaken. Er zal minimaal twee keer per jaar over het MVB-beleid en de implementatie daarvan in bestuursverband worden gesproken.

Fiduciair beheerder: De fiduciaire beheerder van het fonds adviseert StiPP over het MVB-beleid, en organiseert en faciliteert de uitvoering hiervan. Ook rapporteert de fiduciaire beheerder over de implementatie van het MVB-beleid aan het pensioenfonds.

Verantwoordingsorgaan: Er wordt minimaal één keer per jaar dialoog gevoerd met het verantwoordingsorgaan van het fonds, zowel ten aanzien van het gekozen beleid (adviesrecht) als ten aanzien van de uitvoering van het beleid (het afleggen van verantwoording).

MVB-risicobeheercyclus

Duurzaamheid is een integraal onderdeel van de **beleggingscyclus**. We houden hierbij rekening met duurzaamheidsrisico's, waaronder financiële, reputationele en operationele risico's. Deze risico's worden beheerst en geëvalueerd tijdens elke fase van de **risicobeheercyclus**. StiPP zal hierbij aansluiten bij de DNB best practices ESG risicobeheer.

Bij iedere stap, van de risicohouding en uitgangspunten tot monitoring en evaluatie, weegt het pensioenfonds in lijn met het Beleid Integraal Risicomanagement (IRM-beleid) de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren mee. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de waarschijnlijkheid van het optreden, de ernst van de belangrijkste ongunstige effecten met inbegrip van het potentieel onherstelbare karakter naast een mogelijk wezenlijk negatief effect op de waarde van de

belegging. Daarnaast zijn er ook wettelijke vereisten op het gebied van duurzaamheid waar StiPP aan moet voldoen. Dit introduceert compliancerisico. De risicobeheercyclus van duurzaamheidsrisico van StiPP wordt toegelicht in de Bijlage IV: Risicobeheer duurzaamheidsrisico.

StiPP heeft in 2024 de relevante duurzaamheidsrisico's vastgesteld. Voor ieder als materieel geïdentificeerd duurzaamheidsrisico zal de impact op het pensioenfonds beoordeeld worden en een risicohouding worden bepaald. Als het risico niet past binnen de risicohouding, worden aanvullende beheersmaatregelen getroffen. Het duurzaamheidsrisico wordt gemonitord en getoetst aan de risicohouding. De inrichting van de risicobeheercyclus wordt ook periodiek geëvalueerd. Ter verbetering van de risicobeheercyclus worden doelen en maatregelen geformuleerd.

Op basis van de geïdentificeerde risico's maakt StiPP gerichte beleggingskeuzes. Het streven is om te investeren in lijn met de MVB-doelstellingen en de risicotolerantie van het fonds. Dit met zo min mogelijk concessies op belangrijke beleggingsaspecten zoals rendement en diversificatie. Een verdere toelichting op de risicobeheercyclus en de risicohouding van StiPP staat beschreven in het MVB-beleid van het fonds.

MVB-instrumenten om StiPP's duurzaamheidsdoelstellingen te behalen

Om MVB-doelstellingen te behalen maakt StiPP gebruik van de volgende instrumenten.

Sturen op duurzaamheidsthema's

StiPP wil beleggen in oplossingen die positief bijdragen aan de duurzaamheidsthema's die ze gekozen heeft. Dit doet het fonds door zich te richten op beleggingen die bijdragen aan geselecteerde SDG's en duurzaamheidsthema's. Bij het selecteren van deze beleggingen kijkt StiPP naar de volgende criteria:

- De belegging draagt bij aan verdere verduurzaming van de portefeuille en de MVB-doelen van het fonds;
- De belegging levert een positieve bijdrage aan Goede gezondheid & welzijn, Betaalbare en duurzame energie en Klimaatactie;
- De belegging resulteert niet in een verslechtering van het risico/rendementsprofiel; en
- De belegging past binnen het risicobeheer van StiPP.

Daarnaast wil StiPP voorkomen dat de beleggingen negatieve impact hebben op verschillende duurzame aspecten. Het houdt daar rekening mee in de selectie van beleggingen en monitort dit regelmatig.

MVB-integratie

Bij het selecteren van externe vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen houdt het fonds rekening met hoe het duurzaamheid in hun beleggingsproces integreren. Het is belangrijk dat duurzaamheid een geïntegreerd onderdeel is van de aanpak van deze partijen. Daarbij wordt bijvoorbeeld gekeken of de beleggingsinstrumenten een **Best-in-Class** methode hanteren, gebruikmaken van **duurzame benchmarks**, een CO₂e-reductiepad volgen en of de duurzaamheidsfocusthema's voldoende aandacht krijgen.

Actief aandeelhouderschap

Dialog Namens het fonds voert de fiduciaire vermogensbeheerder de dialoog met bedrijven en externe managers en de vermogensbeheerders met bedrijven om de klimaatverandering onder de aandacht te brengen en de algemene standaarden binnen een bedrijfstak of keten te verbeteren. Voor sommige dialogen werken de vermogensbeheerders namens het fonds samen met andere partijen (bijvoorbeeld **Platform Living Wage Financials** en **Climate 100+**).

Stemrecht Namens het fonds oefenen de vermogensbeheerders stemrecht uit om duidelijk te maken wat zij vindt van de manier waarop ondernemingen in de portefeuilles met MVB-kwesties omgaan. Daarbij ligt de focus op de duurzaamheidsthema's van het fonds.

Class Actions Als actieve aandeelhouder komen de vermogensbeheerders namens het fonds samen met andere beleggers in actie bij (vermoeden van) wanbestuur, zoals fraude, corruptie en omkoping binnen een bedrijf. De vermogensbeheerders laten zich dan bijstaan door partijen die gespecialiseerd zijn in **class actions**.

Screening

De bedrijven waarin het fonds belegt, moeten voldoen aan de Global Compact Principles (**UNGCP**) en de OESO-richtlijnen. Deze richtlijnen zijn opgesteld door de Verenigde Naties en hebben betrekking op het naleven van kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en (anti-)corruptie. Indien het fonds constateert dat een van de (sub)portefeuilles direct belegt in bedrijven die handelen in strijd met deze principes, gaat het fonds via de fiduciaire vermogensbeheerder in dialoog met deze bedrijven.

Uitsluitingen

Wij willen alleen beleggen in bedrijven en/of landen die voldoen aan de MVB-overtuigingen van StiPP. Daarom sluiten we bedrijven uit die de grootste negatieve impact hebben op het klimaat binnen hun sector. Daarnaast

worden bedrijven en landen uitgesloten die betrokken zijn bij ernstige schendingen van mensenrechten en andere ethische criteria. Bij het uitsluiten van landen richten we ons op staatsobligaties en staatsgerelateerde bedrijven, maar niet op alle bedrijven binnen die landen. Onderstaande tabel geeft aan welke bedrijfsactiviteiten voor StiPP reden zijn tot uitsluiting met motivatie. Periodiek wordt getoetst of nieuwe ontwikkelingen aanleiding geven bedrijven waarin door StiPP belegd toch uit te sluiten.

Uitsluiting	Reden van uitsluiting
- De productie, toelevering, distributie en/of verkoop van controversiële wapens: - clusterbommen; - landmijnen; - nucleaire wapens; - biologische en chemische wapens.	- In strijd met internationale verdragen en conventies - Wettelijk verplicht (clusterbommen, strikte toepassing hiervan)
De productie, toelevering, distributie en/of verkoop van tabak en tabak gerelateerde producten.	- Brengt ernstige schade toe aan de gezondheid, geen veilige mate van gebruik, dialoog is zinloos - In strijd met de UN Global Compact-principes.
Bedrijven die de UN Global Compact-principes materieel en structureel schenden. Dit omvat het uitsluiten van bedrijven waarvan bekend is dat zij de mensen- of arbeidsrechten op grove wijze schenden, zoals kinderarbeid, ernstige milieuschade veroorzaken of betrokken zijn bij ernstige fraude.	Het pensioenfonds onderschrijft de UN Global Compact-principes. Ondernemingen die deze principes ernstig en structureel schenden passen niet bij de uitgangspunten van het fonds.
De productie van kolen (kolen mijnbouw)	Kolen zijn een van de meest CO₂-intensieve vormen van energieproductie en deze productie voorkomt het behalen van de klimaatdoelstelling

Ook zijn beleggingen in financiële instrumenten uitgegeven door landen waarvoor een wettelijk besluit tot een handelsembargo door de EU (vastgelegd in de EU-sanctielijst) of de VN (vastgelegd in de VN-veiligheidsraad sanctielijst) is afgegeven, uitgesloten. Waar van toepassing is dat, als onderdeel van sanctiewetgeving, er geen wettelijke plicht bestaat

Stichting Pensioenfonds voor de Personeelsdiensten | Jaarverslag Verantwoord Beleggen 2024

om beleggingen direct te verkopen, zal StiPP ernaar streven om zo het verkopen op enig moment kostenefficiënt te laten plaatsvinden.

In aanvulling op de sanctielijst beoordeelt StiPP landen ook op milieu- (E), sociale (S) en governance- (G) factoren. Landen die op basis op tenminste één van deze factoren slecht scoren, worden als controversieel geïdentificeerd. StiPP wenst niet te beleggen in staatsobligaties of staatsgecontroleerde ondernemingen van deze controversiële landen. Een nadere uitwerking van het landenbeleid is te vinden in Bijlage III: Landenbeleid.

De lijst van uitsluitingen is een resultante van het MVB-beleid van StiPP en onderhevig aan verandering. Door middel van het integreren van de uitgangspunten van StiPP in de selectie van beleggingsoplossingen borgt StiPP dat de vermogensbeheerders zich houden aan de kaders waarbinnen StiPP ondernemingen en landen wenst uit te sluiten. Middels periodieke rapportages monitort StiPP de implementatie van het beleid. Indien er toch een structurele positie is in de portefeuille van StiPP in een ongewenste onderneming (bijvoorbeeld door nieuwe inzichten), neemt StiPP maatregelen om deze situatie te beëindigen. Dit kan betekenen dat contact gezocht wordt met de beheerder met het verzoek de betreffende positie te verkopen of, in het uiterste geval, een andere beleggingsoplossing te selecteren.

De uitsluitingenlijst per einde jaar wordt gepubliceerd als onderdeel van het MVB jaarverslag, dit betreft een momentopname.

Planning

StiPP heeft zich middels beleid een ambitieus doel gesteld voor de komende jaren om meer verantwoord te beleggen. Hierbij is het bestuur zich er zeer van bewust dat de uitvoering hiervan dient te gebeuren op beheerste wijze, waarbij de samenhang tussen rendement, risico en kosten wordt beoordeeld. Daarom is een planning gemaakt om het algemeen bestuur (AB), het uitvoerend bestuur (UB) en de fiduciaire beheerder (VLK IM) richting te geven in de prioriteiten bij de uitvoering.

Onderwerp - beleggingen	Wanneer?
Impact doorontwikkeling wetgeving gerelateerd aan MVB (bijv. SFDR)	voortdurend
Onderzoek impactbeleggen	2023/2024/2025
Risicobeheer duurzaamheidsrisico	2023/2024/2025
Monitoring Klimaat – CO ₂ -reductiedoelstelling	2023 -2050
Selectie vastgoed gericht op SDG3	2025

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

3 | STUREN OP BROEIKASGAS-REDUCTIE

Onderweg naar het realiseren van het Akkoord van Parijs: klimaatneutraal in 2050

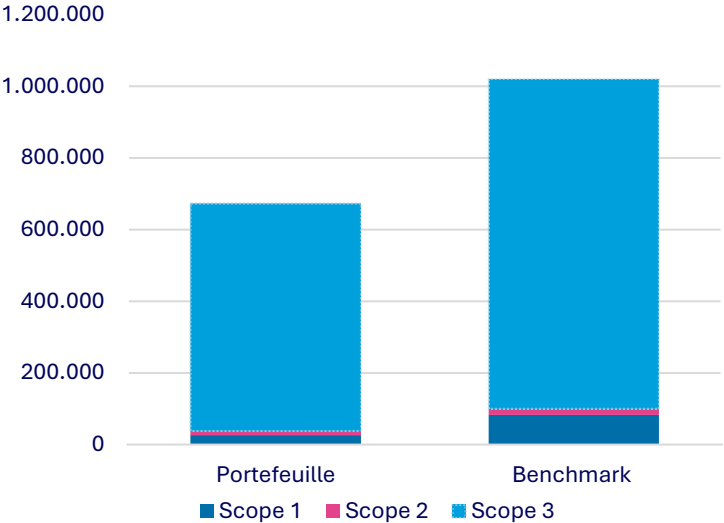
StiPP ondersteunt de doelstelling van **het Akkoord van Parijs** om de uitstoot van schadelijke broeikasgassen wereldwijd terug te dringen en daarmee de negatieve impact op het klimaat te beperken en uiteindelijk zelfs te voorkomen. De gemeten emissie wordt uitgedrukt in CO₂-equivalenten (CO₂e). Het fonds richt zich op twee hoofdzaken:

- Het reduceren van de CO₂e in de portefeuille naar *net zero* in 2050. Het doel is uiteindelijk om klimaatneutraal te zijn;
- Het vermijden van beleggingen in CO₂e-intensieve bedrijven zoals kolenmijnen.

De tabel en figuur op deze pagina tonen de emissie van bedrijven in de meetbare beleggingsportefeuille gedurende 2024 en laten zien hoe de portefeuille heeft gepresteerd ten opzichte van de brede markt (benchmark). De benchmark is gebaseerd op de portefeuilleallocatie van het fonds, waarbij wordt gerekend met ‘grijze’ marktbenchmarks zonder integratie van duurzaamheid.

Qua emissies wordt onderscheid gemaakt in scope 1, 2 en 3. Scope 1 betreft directe emissies van broeikasgassen door eigen bronnen binnen de organisatie. Scope 2 omvat indirecte emissies van broeikasgassen, veroorzaakt door de opwekking van ingekochte en verbruikte elektriciteit of warmte. Scope 3 omvat indirecte emissies veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten van andere organisaties in de productieketen. Het betreft dan uitstoot door bronnen die niet in het bezit zijn van de eigen organisatie en waar ze ook geen directe invloed op kan uitoefenen.

De tabel laat zien dat de beleggingen van het fonds beduidend minder CO₂e hebben uitgestoten ten opzichte van de brede markt. In **bijlage VI** is een toelichting opgenomen hoe de emissiedata tot stand is gekomen.

Figuur 1. Absolute CO₂ emissies (in tonnen) van de meetbare beleggingsportefeuille in 2024 vergeleken met de benchmark. De benchmark is opgebouwd uit de standaard benchmark per beleggingscategorie zonder duurzaamheidsoverwegingen. Bijlage IV bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor CO₂-emissies worden berekend. Bron: ISS

Metriek	Eenheid	2024			2023		
		Portefeuille	Benchmark	Vershil	Portefeuille	Benchmark	Vershil
Coverage	weging op basis van marktwaarde	95%	100%		98%	98%	
Scope 1 & 2 emissie	ton CO ₂ e	38.352	99.594	-61%	47.655	100.957	-53%
Scope 1, 2 & 3 emissie	ton CO ₂ e	672.535	1.020.662	-34%	698.286	929.427	-25%
Relatieve CO2e voetafdruk	ton CO ₂ e (scope 1 & 2) per euro mln.	20	52	-62%	33	68	-51%

Tabel 1. CO₂-emissies (absoluut en relatief) van de meetbare beleggingsportefeuille en de benchmark in 2023 en 2024, inclusief het procentuele verschil hiertussen. De informatie is uitgesplitst naar scope 1, scope 2 en scope 3. De dekking (coverage) geeft het percentage beleggingen weer waarvan de CO₂-data beschikbaar was. Bijlage IV bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor CO₂-emissies worden berekend. Bron: ISS

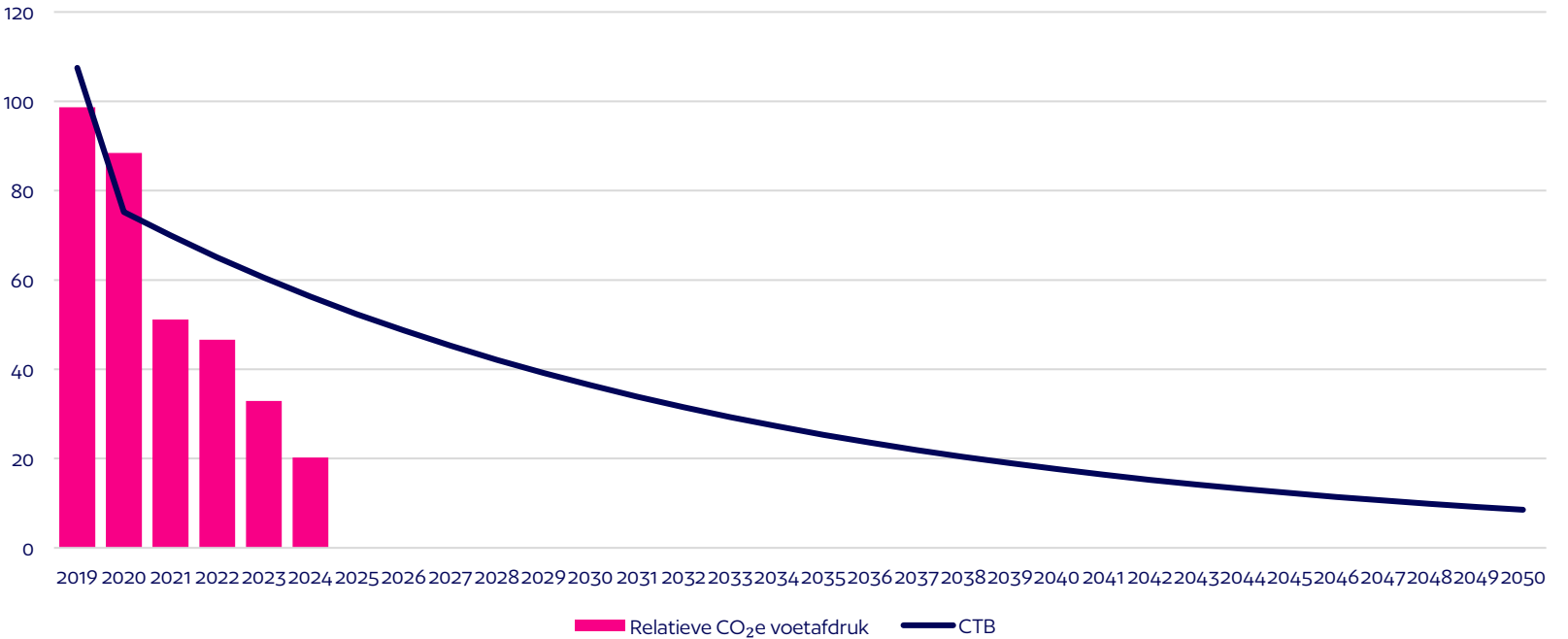

Relatieve CO₂e-voetafdruk van de beursgenoteerde portefeuille

StiPP wil voldoen aan het klimaatakkoord van Parijs, dat uitgaat van een stapsgewijze afname van CO₂e. Daarom volgt het fonds het pad van de Climate Transition Benchmark (CTB).

Figuur 2 laat zien hoe de relatieve CO₂e-voetafdruk van het beursgenoteerde deel van de portefeuille zich heeft ontwikkeld vanaf 2019. Ook wordt de ontwikkeling van het CTB-reductiepad van 2019 tot 2050 getoond, waarbij als startpunt de relatieve CO₂e voetafdruk van de portefeuille met grijze (niet duurzame) benchmarks wordt gehanteerd.

De grafiek laat zien dat de relatieve CO₂e-voetafdruk van de beursgenoteerde beleggingsportefeuille voorloopt op het reductiepad van de CTB.

Financiële impact door fysieke klimaatrisico's

Als de wereldwijde klimaatdoelstellingen niet worden behaald, kan het aantal overstromingen, droogtes en stormen toenemen. StiPP heeft een inschatting gemaakt van de mogelijke financiële gevolgen hiervan. Een analyse van het beursgenoteerde deel van de beleggingsportefeuille, op basis van data van ISS, laat zien dat fysieke klimaatrisico's kunnen leiden tot een verlies van circa € 7,5 miljoen (circa 0,2% is van de beursgenoteerde beleggingen). Dit risico komt met name door de beleggingen in de sectoren discretionaire consumptiegoederen (22% van het mogelijke verlies), industrie (15%) en financiële diensten (11%).

Metriek	Eenheid	Portefeuille
Financiële impact in beursgenoteerde portefeuille	in € miljoen	7,5
Financiële impact	in % van de meetbare portefeuille	0,2%
Top 3 van sectoren waarbinnen het risico zich manifesteert	GICS sectoren	1. Discr. consumptiegoederen (22%) 2. Industrie (15%) 3. Financiële diensten (11%)

Tabel 2: analyse uitgevoerd op het meetbare deel van de beleggingsportefeuille per eind 2024. Bijlage IV bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor de fysieke klimaatrisico's worden berekend.
Bron: ISS

4 | STUREN OP DUURZAAMHEIDS- THEMA'S

Sturen op duurzaamheidsthema's

StiPP richt zich op beleggingen die een positieve bijdrage leveren aan de duurzaamheidsthema's. Voor beursgenoteerde beleggingen kijkt StiPP vooral naar de positieve en negatieve bijdrage van de beleggingen op de SDG 3: Goede gezondheid & welzijn, SDG 7: Betaalbare en duurzame energie en SDG 13: Klimaatactie. Voor de minder liquide beleggingen zoals hypotheek, niet-beursgenoteerd vastgoed en direct lending kijkt StiPP naar andere indicatoren, passend bij de duurzaamheidsthema's.

SDG bijdrage van de beursgenoteerde portefeuille

In de beursgenoteerde portefeuille worden alle beleggingen in aandelen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerd vastgoed beoordeeld op hun **SDG-bijdrage**. Individuele ondernemingen kunnen bijdragen aan meerdere SDG's. Figuur 3 laat de positieve en negatieve bijdragen van de beursgenoteerde portefeuille in 2024 zien aan de door StiPP geselecteerde SDG's. De in deze grafiek gehanteerde benchmark is een representatieve weergave van de markt. Deze weergave wijkt af van de specifiek door StiPP geselecteerde beleggingsbenchmarks waarin aandacht voor de SDG's al expliciet onderdeel is.

Uit de grafiek blijkt dat voor iedere geselecteerde SDG's de portefeuille en de benchmark een grote positieve bijdrage en een kleinere negatieve bijdrage hebben. De positieve bijdrage is duidelijk groter dan de negatieve bijdrage. De netto-bijdrage van de portefeuille is voor elk van de SDG's hoger dan die van de

benchmark. In totaal heeft de beursgenoteerde portefeuille een netto bijdrage op de geselecteerde SDG's van €1,04 miljard.

Hoewel de beleggingen van StiPP netto een positieve bijdrage leveren aan de focus-SDG's, benadrukt de omvang van de negatieve bijdrage het belang van verdere verduurzaming van de portefeuille.

Figuur 3. De grafiek toont de positieve, negatieve en netto bijdrage in € van de meetbare portefeuille. De benchmark is opgebouwd uit de standaard benchmark per beleggingscategorie zonder duurzaamheidsoverwegingen. Bijlage IV bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor CO₂-emissies worden berekend. Bron: ISS

Groene staatsobligaties voor een positieve bijdrage aan het klimaat

Een significant deel van de beleggingsportefeuille van het StiPP is belegd in staatsobligaties van Europese landen zoals Nederland, Duitsland en Frankrijk. De middelen die deze landen ter beschikking hebben door uitgifte van deze staatsobligaties kan in principe voor alle doeleinden worden gebruikt. In het geval van een **groene obligatie**, mag de opbrengst van de obligatie echter uitsluitend worden gebruikt om specifieke duurzame milieuprojecten te financieren. **Sociale** en **duurzame obligaties** werken op een vergelijkbare manier: de opbrengsten van deze obligaties mogen uitsluitend worden gebruikt voor sociale respectievelijk duurzame doeleinden.

StiPP belegt als onderdeel van de beleggingen in Europese staatsobligaties in groene, sociale en duurzame obligaties. Per eind 2024 was circa 16% (€ 169 miljoen) van de beleggingen in Europese staatsobligaties groene, sociale of duurzame obligaties.

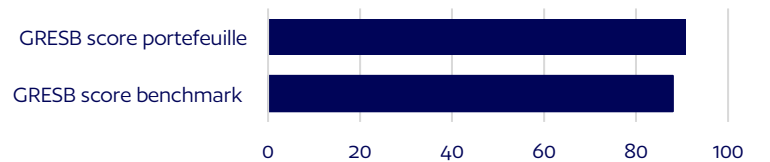

Verduurzamen van vastgoed

De vastgoedsector is de afgelopen jaren steeds meer gericht op duurzaamheid. Gebouwen worden energie-efficiënter gemaakt met slimme technologieën en er is aandacht voor CO₂-reductie. Duurzame energiebronnen worden geïntegreerd in gebouwen. Deze ontwikkelingen dragen bij aan een milieuvriendelijkere en toekomstbestendige vastgoedsector, met economische voordelen voor eigenaren en gebruikers.

Naast klimaatgerelateerde aspecten richt de vastgoedsector zich steeds meer op sociale aspecten van MVB. Er is aandacht voor het creëren van inclusieve gemeenschappen, betaalbaar wonen, toegankelijkheid voor mensen met een beperking en het stimuleren van lokale werkgelegenheid. Dit draagt bij aan een sociaal verantwoorde en gezonde samenleving.

Bij het selecteren van vastgoedfondsen houden we rekening met deze duurzaamheidsaspecten. StiPP richt zich met name op duurzaamheidsscores zoals de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB).

Figuur 4. De gemiddelde GRESB-duurzaamheidsscore per eind 2024 voor de niet-genoteerde vastgoedbeleggingen in de portefeuille versus de peer group. De peer group is samengesteld op basis van vergelijkbare vastgoedfondsen, gesorteerd op locatie en type eigendom, met een minimum van zes vastgoedfondsen.

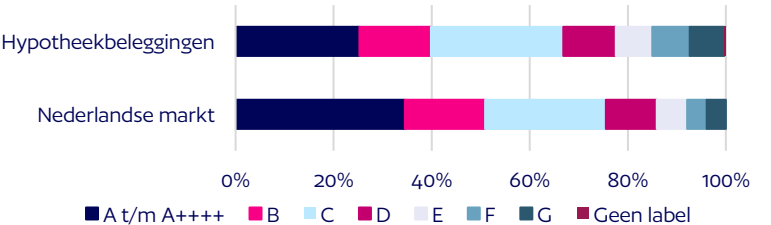
Gemiddeld hebben de niet-beursgenoteerde vastgoedbeleggingen in de portefeuille van StiPP een GRESB score van 91. Dit is hoger dan vergelijkbare vastgoedfondsen (88).

Focus op klimaat binnen hypotheek

We beleggen ook in Nederlandse hypotheekfondsen. StiPP vindt het belangrijk om ook via deze beleggingen een positieve bijdrage te leveren aan het klimaat. Dit kan bijvoorbeeld door het aanbieden van **duurzaamheidsdepots**. We letten erop dat deze depots actief worden aangeboden. Ook is het wenselijk als hypotheekbeheerders tools aanbieden aan hun klanten om hen te helpen bij het verduurzamen van hun huis, zoals kosten-batenanalyses voor duurzame investeringen en hulp bij het vinden van geschikte aannemers en installateurs.

Een belangrijke metriek waarop de duurzaamheid van een hypotheekbeheerder wordt gemeten is het energielabel van de woningen waaraan de hypotheek is gekoppeld. Onderstaande grafiek toont de energielabelverdeling van de portefeuille ten opzichte van de brede Nederlandse markt. Hieruit valt te concluderen dat de hypotheekbeleggingen van StiPP minder duurzaam zijn dan die in de Nederlandse markt. Op dit moment spreekt StiPP via de fiduciaire vermogensbeheerder veel met de externe hypotheekbeheerders over wat zij kunnen doen op het gebied van duurzaamheid. Op dit vlak worden geleidelijk verdere stappen gezet.

Energielabelverhouding portefeuille vs. de Nederlandse markt

Figuur 5. Energielabels van woningen gekoppeld aan hypotheek in de portefeuille per eind 2024 (in percentages) vergeleken met de meest recente data van de algemene Nederlandse markt (per eind 2023). Bron: Compendium voor de Leefomgeving (CLO).

Duurzaamheid binnen directe leningen

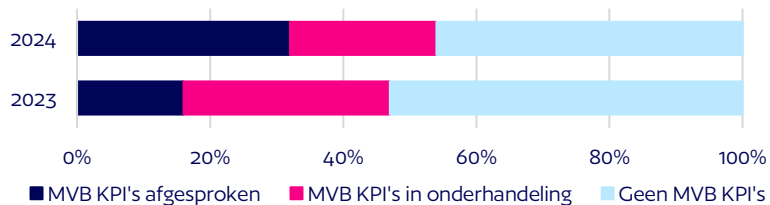
StiPP belegt in directe onderhandse leningen (**Direct Lending**) met behulp van gespecialiseerde vermogensbeheerders.

Duurzaamheidsaspecten zijn belangrijk binnen de categorie. De Direct Lending-beheerder beoordeelt of een lening moet worden afgewezen vanwege duurzaamheidsrisico's, of dat een positieve bijdrage aan de duurzaamheidsthema's van StiPP juist een reden is om de lening te verstrekken.

Steeds vaker bevatten leningvoorwaarden concrete afspraken over duurzaamheidsdoelstellingen, ontworpen om bedrijven te stimuleren hun prestaties op vooraf vastgestelde doelen te verbeteren.

Om bedrijven te stimuleren deze doelstellingen te halen, bieden Direct Lending-beheerders hun kredietnemers financiële prikkels in de vorm van een korting op de rentelast. Als een portefeuillebedrijf voldoet aan de afgesproken duurzaamheidsdoelstellingen, kan de te betalen rente bijvoorbeeld met 0,05%-pt. of 0,10%-pt. dalen.

Inmiddels heeft 32% van de uitstaande onderhandse leningen een dergelijke duurzaamheidsdoelstelling afgesproken en wordt met 22% van de bedrijven met uitstaande leningen het gesprek gevoerd om MVB-doelen (vastgelegd in KPI's) toe te voegen aan de leningsvoorwaarden.

Figuur 6. Percentage onderhandse leningen per eind 2024 met duurzaamheids-doelstellingen, percentage dat deze duurzaamheidsdoelstellingen heeft bereikt, en percentage zonder duurzaamheidsdoelstellingen. Bron: Van Lanschot Kempen.

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

5 | MVB-INTEGRATIE & ACTIEF EIGENAARSCHAP

MVB-integratie & actief eigenaarschap voor een duurzame basis

Met Best-in-class beleggen de duurzame bedrijven selecteren

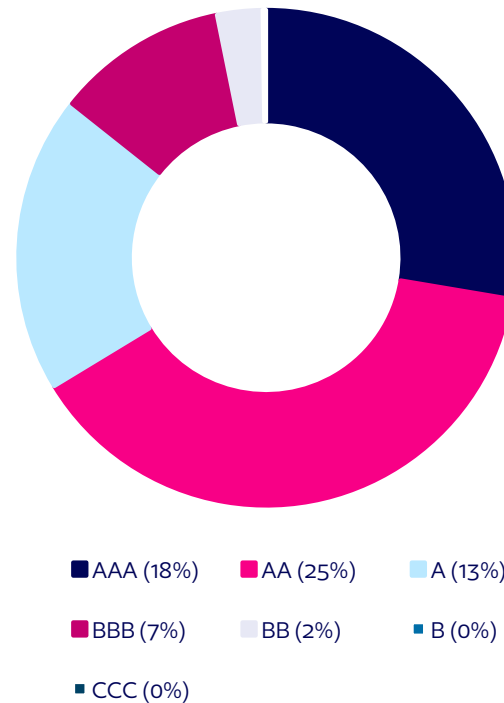
Waar mogelijk hanteert het fonds een 'best-in-class' aanpak. Hiermee streeft StiPP ernaar alleen te beleggen in ondernemingen die goed scoren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. **Goed ondernemingsbestuur** is daarvan een belangrijk onderdeel.

54% van de beleggingsinstrumenten waarin we beleggen hanteert een best-in-class beleid. Voor de komende jaren zet StiPP zich in om dit percentage stap voor stap te verhogen.

De selectie van ondernemingen die goed scoren op MVB-gebied wordt bepaald op basis van 'ESG-ratings'.

De ESG-rating is een belangrijke indicator bij de keuze met welke bedrijven een gesprek wordt gevoerd om te werken aan hun duurzaamheid. Aan de hand van het Best-in-Class beleid worden bedrijven met lagere ratings uit de portefeuille verwijderd.

Figuur 7 laat zien dat het aantal beleggingen met een lage ESG-rating (B of CCC) zeer beperkt is.

Figuur 7. ESG-beoordelingen van beleggingen in de meetbare portefeuille per eind 2024. Bijlage IV bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor CO₂-emissies worden berekend. Bron: MSCI.

In gesprek met bedrijven voor een duurzamere wereld

Namens StiPP gaan de vermogensbeheerders de dialoog aan met bedrijven om aan te geven wat zij belangrijk vindt. StiPP wil op deze manier bedrijven aansporen om positieve veranderingen te realiseren. Deze gesprekken worden ook wel **engagement** genoemd.

De engagement-activiteiten worden op drie verschillende lagen gevoerd:

1. engagement via de fiduciaire vermogensbeheerder van StiPP;
2. engagement via de beheerders van de beleggingsinstrumenten waarin StiPP belegt;
3. engagement door aansluiting bij engagement-initiatieven (bijv. **Climate Action 100+**).

In 2024 is in de engagementactiviteiten meer aandacht gekomen voor het onderwerp biodiversiteit. Bedrijven worden onder andere aangemoedigd om hun invloed op en afhankelijkheid van de biodiversiteit beter in kaart te brengen.

1. Engagement door de fiduciaire vermogensbeheerder

Het **fiduciair vermogensbeheer** van StiPP is uitbesteed aan Van Lanschot Kempen. Van Lanschot Kempen ondersteunt StiPP in het integreren van duurzaam beleggen, waar engagement deel van uitmaakt.

In 2024 is de fiduciaire vermogensbeheerder van StiPP in gesprek gegaan met de vermogensbeheerders waarin wordt belegd, en heel gericht met een aantal bedrijven in de beleggingsportefeuille. In samenwerking met andere beleggers is met in totaal 103 bedrijven een dialoog aangegaan. Niet al deze bedrijven zitten nu de portefeuille van StiPP.

Deutsche Bank: beheer van transitierisico's

Deutsche Bank, een van Europa's grootste financiële dienstverleners, biedt bedrijfsbankieren, particulier bankieren en vermogensbeheer aan. De bank staat voor financiële risico's en kansen bij de overgang naar een koolstofarme economie. Hun net-zero transitieplan lijkt op sommige gebieden achter te blijven bij concurrenten. Het ESG-kader van Deutsche Bank bevat bijvoorbeeld relatief weinig informatie over hun benadering van leningen in de energiesector, een belangrijke bron van transitierisico.

In het derde kwartaal van 2024 nam Northern Trust deel aan een investeerdersgesprek met de Chief Sustainability Officer van Deutsche Bank om inzicht te krijgen in hun leningen aan sectoren met hoog transitierisico.

Deutsche Bank heeft aangegeven te werken aan een update van hun ESG-kader en de transparantie over haar decarbonisatiepaden, inclusief de impact van leningen in de energiesector, te vergroten. Northern Trust ziet dit als een positieve ontwikkeling. Het zal Deutsche Bank blijven monitoren en hen aanmoedigen om best practices te handhaven in hun benadering van het beheer van transitierisico's.

Bron: Northern Trust, 2024

2. Engagement door beleggingsfondsen en -mandaten

De fiduciaire vermogensbeheerder heeft namens StiPP gesprekken gevoerd met de externe vermogensbeheerders die het vermogen beheren. Doel van de gesprekken was om te beoordelen of het MVB-beleid dat zij voeren in lijn is met het MVB-beleid van StiPP.

Voor circa 60% van het vermogen voeren de vermogensbeheerders namens StiPP engagement uit op de bedrijven waarin wordt belegd. Zo is namens StiPP in 2024 bijvoorbeeld het gesprek aangegaan met de Deutsche Bank (zie het voorbeeld).

3. Gezamenlijk het gesprek aangaan met ondernemingen

StiPP is via de fiduciaire vermogensbeheerder aangesloten bij Climate Action 100+. Via dit samenwerkingsverband gaat een grote groep vermogensbeheerders en eigenaren de dialoog aan met bedrijven in CO₂-intensieve sectoren. Het gaat om 166 bedrijven die verantwoordelijk zijn voor 80% van de wereldwijde industriële emissie.

Het doel is om de opwarming van de aarde te beheersen en de transitie te maken naar een klimaatneutrale economie. Climate Action 100+ wil het bestuurlijk raamwerk van bedrijven verbeteren, en de manier waarop zij over klimaat(plannen) rapporteren.

StiPP is via de fiduciaire vermogensbeheerder ook aangesloten bij Nature Action 100. Dit is een wereldwijd engagementinitiatief dat zich richt op het stimuleren van ambitie en actie bij bedrijven om natuur- en biodiversiteitsverlies om te keren. Investeerders die deelnemen aan het initiatief gaan in gesprek met bedrijven in sectoren die als hierbij belangrijk worden beschouwd.

Novartis en prijsstelling van medicijnen

Novartis is een farmaceutisch bedrijf met een focus op therapeutische gebieden zoals hart- en vaatziekten en oncologie. Hoge medicijnprijzen kunnen de toegang beperken en ESG-risico's veroorzaken, wat kan leiden tot rechtszaken en boetes. Hoewel Novartis goede praktijken toont in hun duurzaamheidsrapportage op basis van de SASB (Sustainability Accounting Standards Board) standaarden, ontbreekt het aan gedetailleerde informatie over betaalbaarheid en prijsstelling.

In het begin van 2024 ging Northern Trust in gesprek met Novartis over deze hiaten. Novartis deelde gegevens over prijsveranderingen, maar deze misten de gedetailleerdheid van de SASB-standaarden.

Northern Trust heeft aangedrongen op volledige openbaarmaking volgens de SASB-standaarden. Novartis heeft bevestigd om hier stappen in te gaan zetten. Northern Trust zal blijven monitoren op toekomstige rapportages over dit onderwerp.

Bron: Northern Trust

Bijlage II toont een overzicht van de engagements die zijn uitgevoerd door de fiduciaire vermogensbeheerder namens StiPP, per onderwerp (ecologie, sociaal, governance).

Invloed uitoefenen door te stemmen

StiPP wil ondernemingen aanzetten tot een duurzamer beleid door middel van stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. Hoog op de agenda staan onderwerpen zoals een rechtvaardig beloningsbeleid, het bevorderen van goede arbeidsomstandigheden en het respecteren van mensenrechten.

StiPP stemde via de extern vermogensbeheerders in 20% van de stemmingen tegen de voorstellen van het management. Deze voorstellen betroffen zaken als overnamebeschermingen, reorganisaties, vergoedingen van het management, aandelenuitgiften en MVB-onderwerpen.

StiPP stemde relatief vaak tegen voorstellen van andere aandeelhouders, vooral als deze voorstellen een negatieve impact zouden hebben op de duurzaamheidsthema's van StiPP.

De tabel in bijlage III toont een gedetailleerd overzicht van het stemgedrag per beleggingsfonds.

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

6 | SCREENING & UITSLUITINGEN

Screening & uitsluitingen om nadelige effecten van beleggen te voorkomen

Wettelijke uitsluitingen van landen en/of bedrijven

StiPP wil niet beleggen in bedrijven of landen waarvoor een wettelijk besluit tot een handelsembargo door de Europese Unie (EU-sanctielijst) of de Verenigde Naties (VN Veiligheidsraad-sanctielijst) is afgegeven.

Ook wil StiPP niet beleggen in ondernemingen die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie of verkoop van **controversiële wapens**. Alleen als er binnen beleggingsfondsen voor een heel klein deel belegd wordt in deze wapens, is dit wettelijk gezien geoorloofd. StiPP heeft geen beleggingen in ondernemingen die in verband worden gebracht met controversiële wapens.

Uitsluiten van controversiële landen

Hoewel sommige landen niet op een sanctielijst staan en het mogelijk is om erin te beleggen, kan StiPP er toch voor kiezen om dit vanuit duurzaamheidsredenen niet te doen.

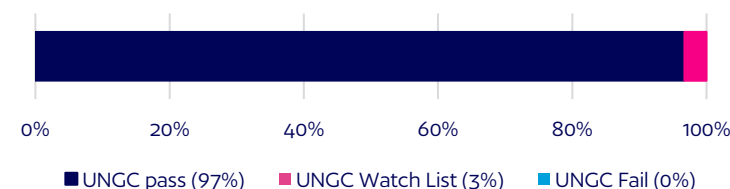
StiPP heeft een **landenbeleid** opgesteld om te bepalen waarin wel en niet kan worden belegd. Dit beleid houdt rekening met ESG-factoren die bepalen of een land als controversieel wordt beschouwd. Als een land door het landenbeleid als controversieel wordt geclassificeerd, wenst StiPP hier niet in te beleggen. Dit betekent concreet dat StiPP niet belegt in staatsobligaties of door de staat gecontroleerde bedrijven uitgegeven door dergelijke controversiële landen. Bedrijven in controversiële landen die niet door de staat gecontroleerd zijn kunnen wel worden opgenomen in de beleggingsportefeuille.

Screenen van bedrijven die maatschappelijke normen ernstig overschrijden

StiPP wil niet beleggen in bedrijven die ernstige negatieve impact veroorzaken op de maatschappij. Als een bedrijf dit toch doet, kiest StiPP ervoor om het bedrijf uit te sluiten. Om dergelijke bedrijven te identificeren worden de UN Global Compact Principles (**UNGCP**) als maatstaf gebruikt.

Ondernemingen die negatief scoren op de UNGCP, moeten doorgaans kosten maken om schade te herstellen, onder andere door juridische claims. Het overschrijden van deze normen heeft naast maatschappelijke en reputationele gevolgen dus vaak ook financiële gevolgen.

In de onderstaande figuur is te zien dat per eind 2024 niet is belegd in ondernemingen met schendingen van de UN Global Compact Principles.

Figuur 8. Percentage beleggingen in de beursgenoteerde portefeuille die voldoen aan, risico lopen op schending van, of niet voldoen aan de UN Global Compact Principles (UNGCP) per eind 2024. Bijlage IV bevat een overzicht van de beleggingen die hierop worden getoetst. Bron: MSCI

Uitsluiten van bedrijven om negatieve effecten op de duurzaamheidsthema's te voorkomen

StiPP heeft als doel om de negatieve impact van haar beleggingen op het milieu en de maatschappij te vermijden en het risico op waardevermindering te voorkomen. Daarom is er een inventarisatie gemaakt van de belangrijkste (potentiële) negatieve effecten met betrekking tot de duurzaamheidsthema's van StiPP. Een voorbeeld van zo'n negatief effect is tabaksconsumptie.

Roken brengt ernstige schade toe aan de gezondheid en daarom heeft StiPP besloten niet te willen beleggen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie en/of verkoop van tabak en tabak gerelateerde producten. StiPP heeft geen beleggingen in ondernemingen die inkomsten halen uit tabak.

Ook bedrijven die actief zijn in het mijnen van kolen of het opwekken van energie uit kolen sluit StiPP uit, vanwege de negatieve impact op het klimaat. De uiteindelijke lijst met landen en bedrijven waar StiPP niet in wenst te beleggen, oftewel de **uitsluitingslijst**, is gepubliceerd op de **website** van StiPP.

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

7 | DEFINITIELIJST

Definitielijst

Actief eigenaarschap

Actief eigenaarschap verwijst naar de betrokkenheid en verantwoordelijkheid van een investeerder bij het beheren en beïnvloeden van de (ESG-) prestaties van een bedrijf waarin wordt geïnvesteerd. Het houdt in dat de investeerder niet alleen passief toekijkt, maar actief deelneemt aan de besluitvorming en de strategie van het bedrijf.

Akkoord van Parijs

Een in december 2015 ondertekende internationale overeenkomst met als doel klimaatverandering tegen te gaan en de investering in een duurzame koolstofarme toekomst te versnellen. De centrale doelstelling is om de wereldwijde stijging van de temperatuur ruim onder 2 graden Celsius ten opzichte van het pre-industriële niveau te houden en om een inspanning te leveren die temperatuurstijging te beperken tot niet meer dan 1,5 graden.

Beleggingscyclus

Het proces waarbij StiPP zijn beleggingsstrategie bepaalt en uitvoert om rendement te genereren en aan toekomstige pensioenverplichtingen te voldoen. Dit omvat verschillende fasen, waaronder het vaststellen van doelstellingen, het selecteren van beleggingen, het monitoren van de prestaties en het periodiek herzien van de strategie.

Best-in-class

Best-in-class beleggen is een aanpak waarbij wordt gestreefd naar het selecteren van de best presterende bedrijven binnen een bepaalde sector of industrie. Bij MVB is het doel om te investeren in bedrijven die goed scoren op het gebied van duurzaamheid, maatschappelijke impact en een goed ondernemingsbestuur. De selectie van ondernemingen die goed scoren op MVB-gebied wordt bepaald op basis van 'ESG-ratings'.

Class actions

Collectieve rechtszaken of massaschadeclaims die kunnen worden aangespannen als er duidelijke aanwijzingen zijn van (non-) financiële schade door wanbestuur.

Climate Action 100+

Climate Action 100+ is een wereldwijde coalitie van meer dan 500 institutionele beleggers die druk uitoefent op grote vervuilende bedrijven om ambitieuze klimaatdoelstellingen te stellen en actie te ondernemen om klimaatverandering tegen te gaan.

Climate Transition Benchmark

De Climate Transition Benchmark (CTB) is een maatstaf die kan worden gebruikt om de prestaties van beleggingsportefeuilles te beoordelen op hun naleving van de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs.

De CTB hanteert een methodologie die is gebaseerd op de emissiereductiedoelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs. Het startpunt van het CTB-emissiereductietraject wordt bepaald aan de hand van de assetallocatie van de beursgenoteerde beleggingsportefeuille per ultimo 2019. In het eerste jaar (2020) bevat de CTB een reductie van 30%. Vervolgens kent het traject een verdere emissiereductie van 7% per jaar tot en met 2050.

CO₂e

Een eenheid voor de impact van een broeikasgas, aangegeven als de hoeveelheid CO₂ met een equivalent effect op de opwarming van de aarde. De hoeveelheid CO₂ wordt gewoonlijk uitgedrukt in ton. Een ton is equivalent aan 1000 kg.

CO₂-intensiteit

Dit is een maatstaf die aangeeft hoeveel CO₂-uitstoot er plaatsvindt per eenheid van productie, activiteit of economische waarde. Het wordt vaak gebruikt om de milieuprestaties van bedrijven of sectoren te meten en te vergelijken. Een hoge CO₂-intensiteit geeft aan dat er veel CO₂-uitstoot is in verhouding tot de hoeveelheid geproduceerde goederen of diensten.

Controversiële wapens

Wapens met een onevenredig groot en nietsontziend effect op burgers, soms nog jaren nadat er aan een conflict een einde is gekomen, worden doorgaans aangemerkt als controversieel. In de meeste gevallen zijn dit antipersoonsmijnen, kernwapens, clusterwapens, biologische en chemische wapens, verarmd uranium en munitie van witte fosfor. De meeste wapens die als controversieel worden gezien vallen onder internationale verdragen zoals het verdrag over clustermunitie en het verdrag over het verbod op antipersoonsmijnen.

De Nederlandsche Bank

DNB is de centrale bank van Nederland en bewaakt de financiële stabiliteit. DNB stimuleert duurzaam beleggen en moedigt het financiële instellingen aan om duurzaamheid te integreren in hun beleid.

Direct Lending

Direct Lending is een vorm van beleggen waarbij investeerders rechtstreeks leningen verstrekken aan bedrijven, zonder tussenkomst van een traditionele bank. In plaats van geld te lenen van een bank, kunnen bedrijven leningen aangaan bij individuele beleggers of fondsen. Dit biedt bedrijven meer flexibiliteit en toegang tot financiering, terwijl beleggers potentieel aantrekkelijke rendementen kunnen behalen.

Duurzaamheidsdepot

Een duurzaamheidsdepot bij hypotheke is een regeling waarmee consumenten extra geld kunnen lenen om hun woning duurzamer te maken. Met maximaal € 25.000 of 6% van de woningwaarde kunnen ze bijvoorbeeld isolatie, dubbel glas, HR-ketels, warmtepompen en zonnepanelen installeren. Het doel is om energieverbruik te verminderen en bij te dragen aan het klimaat.

Duurzame benchmarks

Duurzame benchmarks zijn indices die de prestaties van duurzame beleggingen meten. Ze bestaan uit financiële instrumenten van bedrijven die voldoen aan duurzaamheidscriteria. Beleggers gebruiken ze om duurzaamheid in hun beleggingen te integreren en te vergelijken met traditionele indices.

Duurzame obligaties

Duurzame obligaties (ook bekend als sustainable bonds) omvatten t.o.v. groene obligaties een breder scala aan duurzaamheidsdoelen. Naast milieuaspecten kunnen de opbrengsten van duurzame obligaties ook worden gebruikt voor sociale projecten, zoals het bevorderen van sociale inclusie, het verbeteren van de toegang tot onderwijs en gezondheidszorg en het bevorderen van gendergelijkheid.

Engagement

Het streven om het gedrag van een onderneming te beïnvloeden waarin een fonds belegt met als doel de werkwijzen op het gebied van milieu, maatschappij en/of bestuur (ESG) te verbeteren. Zo kan er met de raad van bestuur een gesprek worden aangegaan over het verbeteren van de arbeidsomstandigheden bij de bewuste onderneming.

ESG

ESG is de Engelse afkorting voor factoren op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur (environmental, social & governance). Aan de hand van die drie centrale factoren wordt doorgaans de duurzaamheid van de activiteiten van een onderneming of van een belegging beoordeeld.

ESG-ratings

De ESG-rating is een systematiek waarbij een dataleverancier (in dit geval MSCI ESG Research) bedrijven beoordeelt op hun MVB-beleid en uitvoering daarvan. Deze beoordeling levert een score ('rating') op. De score AAA is de hoogst mogelijke rating, CCC de laagst mogelijke rating.

Fiduciair vermogensbeheerder

Het fiduciaire vermogensbeheer van StiPP is uitbesteed aan Van Lanschot Kempen. Zij adviseren en integreren alle aspecten van vermogensbeheer zoals het opstellen van de beleggingsstrategie, het samenstellen van de beleggingsmix en het actief beheren of uitbesteden van portefeuilles.

GRESB

GRESB (Global Real Estate Sustainability Benchmark) is een onafhankelijke benchmark (referentie-index) die vastgoedfondsen en -portefeuilles wereldwijd beoordeelt en vergelijkt op hun duurzaamheidsprestaties. De benchmark geeft inzicht in hoe de vermogensbeheerder, of bijvoorbeeld de lokale beheerder van een winkelcentrum, omgaat met milieu-, sociale en bestuurlijke aspecten. Op basis van de GRESB-score kan er een goede vergelijking worden gemaakt tussen verschillende vastgoedbeleggingsfondsen. Hoe hoger de GRESB score, hoe duurzamer StiPP.

Goed ondernemingsbestuur

Ook wel bekend als corporate governance, verwijst naar het geheel van regels, processen en structuren die worden gebruikt om een bedrijf effectief en verantwoord te leiden en te beheren. In de context van ESG verwijst het naar de manier waarop een bedrijf zijn bestuurlijke processen en structuren inzet om op een ethische, verantwoorde en duurzame manier te opereren. Dit omvat onder andere het waarborgen van transparantie en integriteit in besluitvorming, het beschermen van de belangen van alle belanghebbenden, het stimuleren van diversiteit en inclusie binnen de organisatie, en het aannemen van effectieve mechanismen om risico's te beheren en naleving van regelgeving te waarborgen.

Groene obligaties

Een groene obligatie is een financieel instrument dat wordt uitgegeven door bedrijven, overheden of andere organisaties om specifiek te worden gebruikt voor groene projecten.

De opbrengsten van een groene obligatie worden gebruikt om specifieke groene projecten te financieren, zoals hernieuwbare energieprojecten, energie-efficiëntie-initiatieven, waterbeheer en klimaatadaptatieprojecten. Door te investeren in groene obligaties kunnen investeerders bijdragen aan een duurzamere toekomst.

IEA

Het Internationaal Energieagentschap (IEA) is een autonome organisatie die energiezekerheid bevordert en economische groei ondersteunt, waarbij het milieu- en klimaatdoelstellingen nastreeft door middel van gegevensanalyse, beleidsaanbevelingen en internationale samenwerking.

Landenbeleid

StiPP heeft een landenbeleid opgesteld om de betrokkenheid bij negatieve impact op ESG-factoren te beheersen. Dit beleid heeft als doel om controversiële landen te identificeren waar StiPP niet in willen beleggen. Het landenbeleid is een aanvulling op de sanctielijst, die bestaat uit financiële instrumenten uitgegeven door landen waarvoor de EU of de VN een wettelijk besluit tot handelsembargo heeft afgegeven.

MVB

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. In dit document worden de begrippen MVB, duurzaamheid en ESG afwisselend gebruikt, maar ze hebben dezelfde betekenis.

MVB-integratie

Onder de integratie van MVB wordt in het algemeen het meewegen van (risico)factoren op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur in financiële analyses en besluitvorming verstaan, naast de financiële risicofactoren, met als doel de reële waarde van een bepaalde belegging te beoordelen en de beleggingsresultaten te versterken. Het bewaken van en rapporteren over dergelijke risico's in een portefeuille kan eveneens tot die integratie behoren.

MVB KPI's

Dit zijn korte-termijn (1-3 jaar), middellange-termijn (3-5 jaar) en lange-termijn (5-10) doelen (Key Performance Indicatoren, KPI's) die aansluiten bij het MVB-beleid. Aan de hand van deze MVB KPI's wordt de voortgang van het behalen van MVB-doelstellingen gemeten zodat indien nodig hierop kan worden bijgestuurd.

MVB-beleid

In dit document staat beschreven hoe om wordt gegaan met maatschappelijk verantwoord beleggen. Het beleidsdocument is te vinden in de volgende link: [MVB-beleid](#).

Net zero

Net zero is de benaming van een situatie waarin de uitstoot van wereldwijde broeikasgassen door menselijke activiteit in evenwicht is met de hoeveelheid die wordt verwijderd uit de atmosfeer. In zo'n emissieneutrale situatie is er nog altijd sprake van de uitstoot van CO₂, maar wordt er een gelijke hoeveelheid koolstof uit de atmosfeer gehaald als erin wordt gepompt. Het resultaat: nul toename van de netto-uitstoot. Dat kan worden gerealiseerd door enerzijds de emissies te verlagen en anderzijds emissies te compenseren door activiteiten als herbebossing of de opvang van CO₂.

Platform Living Wage Financials

Platform Living Wage Financials is een samenwerkingsverband van financiële instellingen en stakeholders die streven naar een leefbaar loon in wereldwijde toeleveringsketens. Ze bevorderen transparantie en

verantwoordelijkheid in de financiële sector om ervoor te zorgen dat werknemers een eerlijk loon ontvangen.

Risicobeheercyclus

De risicobeheercyclus omvat het identificeren van risico's, het bepalen van de risicobereidheid, het beoordelen van risico's, het nemen van risicomitigerende maatregelen en het monitoren en evalueren van risico's. StiPP identificeert hier duurzaamheidsrisico's mee, door middel van kwantitatieve en kwalitatieve benaderingen, zoals portefeuille-screenings, scenario-analyses en dialogen met specialisten. Risicobereidheid wordt vastgesteld voor elk materieel duurzaamheidsrisico, en StiPP neemt maatregelen om de blootstelling aan risico's te verlagen en te beheren. Monitoring vindt plaats aan de hand van risico-indicatoren en rapportages, en periodieke evaluaties zorgen ervoor dat de risicomanagementcyclus up-to-date blijft.

SDG's

SDG's, oftewel Sustainable Development Goals, zijn 17 doelen die zijn opgesteld door de Verenigde Naties om wereldwijde uitdagingen aan te pakken. Deze doelen streven naar een duurzame toekomst voor iedereen, waarbij thema's zoals armoedebestrijding, gendergelijkheid, klimaatactie en goede gezondheid en welzijn centraal staan. Ze dienen als richtlijnen en stimuleren landen, organisaties en individuen om actie te ondernemen en bij te dragen aan een betere wereld voor huidige en toekomstige generaties.

SDG-maatwerkindices

Dit zijn duurzaamheidsindices specifiek gericht op SDG's. Een bijdrage aan SDG's is een van de duurzaamheidscriteria die is meegenomen in de opbouw van deze duurzame benchmark.

SDG-bijdrage

De SDG-bijdrage geeft aan hoeveel positieve én/of negatieve invloed de activiteiten van een bedrijf hebben op specifieke SDG's. De score houdt rekening met hoe ondernemingen de negatieve effecten beperken en hoe

zij gebruik maken van bestaande en nieuwe mogelijkheden om positief bij te dragen aan de SDG's.

Voor elk van de 17 SDG's wordt de impact van een bedrijf bepaald aan de hand van drie pijlers:

- de producten en diensten van het bedrijf;
- de bedrijfsvoering van het bedrijf;
- de betrokkenheid bij en de snelheid van reageren op controverses.

Op basis van deze drie pijlers wordt per bedrijf een score tussen -10 (sterk negatieve SDG bijdrage) tot +10 (sterk positieve SDG bijdrage) berekend.

Indien een bedrijf bijvoorbeeld een +10 score heeft wordt 100% van de beleggingswaarde beschouwd als positieve bijdrage op de desbetreffende SDG. Indien de score bijvoorbeeld -4 is dan wordt 40% van de beleggingswaarde beschouwd als negatieve bijdrage op de desbetreffende SDG.

SFDR

De verordening met betrekking tot informatieverschaffing over duurzaamheid wordt in de wandelgangen meestal aangeduid via de Engelse afkorting SFDR (voor Sustainable Finance Disclosure Regulation). Met deze verordening wil de Europese Unie (EU) duurzaamheid in de financiële sector stimuleren. Van deelnemers aan financiële markten, zoals vermogensbeheerders, beleggingsorganisaties, pensioenfondsen en verzekeraars, wordt verwacht dat ze informatie verschaffen over de gehanteerde duurzaamheidspraktijken en de ESG-factoren die bij het besluitvormingsproces voor beleggen in overweging zijn genomen. Het doel van de SFDR is om transparantie te verschaffen aan beleggers, onder andere door een classificatie (artikel 6-, 8- of 9) in te voeren die van toepassing is op alle beleggingsproducten die binnen de EU worden verkocht.

Sociale obligaties

Obligaties die worden uitgegeven om financiering te verschaffen voor projecten met een sociaal doel. Deze obligaties worden uitgegeven door overheidsinstellingen, ontwikkelingsbanken, non-profitorganisaties en bedrijven die zich inzetten voor maatschappelijke doelen.

List score wordt toegekend als het bedrijf betrokken is bij een controversiële zaak die (nog) niet direct als een schending van de Global Compact beoordeeld kan worden, bijvoorbeeld omdat een zaak nog onderwerp is van een gerechtelijke procedure.

Transitierisico

Verwijst naar de potentiële financiële en operationele risico's die bedrijven kunnen lopen tijdens de overgang naar een duurzamere economie. Dit risico ontstaat doordat er veranderingen kunnen optreden in wet- en regelgeving, marktvraag en technologie die invloed hebben op bedrijven die afhankelijk zijn van niet-duurzame praktijken. Bedrijven die niet tijdig kunnen aanpassen aan deze veranderingen kunnen financiële verliezen, reputatieschade en marktaandeelverlies ervaren. Daarom is het belangrijk voor bedrijven om transitierisico's te identificeren en proactieve maatregelen te nemen om zich aan te passen aan een duurzame economie.

Uitsluitingslijst

De uitsluitingslijst is een lijst van bedrijven, landen of overheden waarin StiPP niet wenst te investeren vanwege ethische, sociale of milieuoverwegingen.

UNGCP

UNGCP staat voor United Nations Global Compact Principles, wat in het Nederlands het "Global Compact van de Verenigde Naties" betekent. Het is een initiatief van de Verenigde Naties dat tot doel heeft om bedrijven aan te moedigen en te ondersteunen bij het implementeren van universeel geaccepteerde duurzaamheidsprincipes en het bevorderen van verantwoord en ethisch ondernemerschap. Er wordt getoetst of een bedrijf betrokken is geweest bij een UNCP schending. Dit leidt tot een Pass, Fail of Watch List score. Een *Fail* betekent dat het bedrijf betrokken is bij controversiële zaken die op grote schaal schade veroorzaken. Een *Watch*

1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

8 | BIJLAGEN

Bijlagen

Bijlage I: Overzicht vermogensfondsen en -mandaten per eind 2024

Beleggingscategorie	Mandaat en vermogensbeheerder/beleggingsinstelling	Omvang in EUR (in mln.)	Percentage in portefeuille	Best In Class	Active ownership	RCF Bijdrage	In scope voor ESG metingen
Aandelen ontwikkeld Wereld	Northern Trust World SDG Screened Low Carbon Index	868,2	23,1%	Ja	Ja	3,4	Ja
Aandelen ontwikkeld Europa	Northern Trust Europe SDG Screened Low Carbon Index	272,3	7,2%	Ja	Ja	1,3	Ja
Aandelen opkomend Wereld	Northern Trust Emerging Markets SDG Screened Low Carbon Index	72,7	1,9%	Ja	Ja	1,0	Ja
	Northern Trust Emerging Markets ESG Leaders Equity Index	121,4	3,2%	Ja	Ja	5,1	Ja
Bedrijfsobligaties	iShares ESG Screened Euro Corporate Bond Index (IE)	294,7	7,8%	Ja	Ja	6,4	Ja
	Kempen (Lux) Euro Sustainable Credit	201,8	5,4%	Ja	Ja	2,8	Ja
Hoogrentende landen	State Street Emerging Markets ESG Screened Hard Currency Government Bond Index	96,9	2,6%	Nee	Nee		Ja
	State Street Emerging Markets ESG Screened Local Currency Government Bond Index	96,7	2,6%	Nee	Nee		Ja
Genoteerd vastgoed	Northern Trust Developed Real Estate ESG Climate Index	55,0	1,5%	Ja	Ja	0,1	Ja
	Northern Trust Developed Real Estate Index	61,5	1,6%	Nee	Ja	0,2	Ja
Niet-genoteerd vastgoed	Altera Vastgoed-Woningen	69,2	1,8%	Nee	Nee		Nee
	Amvest Residential Core	70,8	1,9%	Nee	Nee		Nee
	Bouwinvest Dutch Institutional Residential NV.	45,3	1,2%	Nee	Nee		Nee
Hypothecaire leningen	AeAM Dutch Mortgage 3 - Sub NHG	28,6	0,8%	Nee	Ja		Nee
	AeAM Dutch Mortgage 3 - Sub non-NHG	152,1	4,0%	Nee	Ja		Nee
	AeAM Dutch Mortgage	94,0	2,5%	Nee	Ja		Nee
	European Direct Lending Pool IX	89,4	2,4%	Nee	Nee		Nee
Staatsobligaties (euro)	Staatsobligaties (euro) – 3 mandaten gecombineerd	1.042,5	27,7%	Ja	Nee		Ja
Geldmarkt middelen	BlackRock ICS Euro Liquid Environmentally Aware	23,8	0,6%	Ja	Ja	0,0	Ja
	Totaal	3.756,9	100%	79%	60%	20,3	85%

Bijlage II: Engagements door fiduciaire vermogensbeheerder

Het totale aantal engagements bedroeg 115.¹ Van dat totaal waren er 110 gericht op verandering; deze dialoog werd gevoerd door de portefeuillebeheerders en specialisten duurzaamheid en impactbeleggen. In de meeste gevallen betrof het milieukwesties (54) en maatschappijkwesties (34).

Engagements door de fiduciair 2024

Bedrijven	Engagements		
	Bewustwording	Verandering	Totaal
Aantal bedrijven	31	72	103
Aantal engagements	31	84	115

Engagements door de fiduciair 2024 per thema

	Engagements voor bewustwording	Engagements voor verandering
Milieu	11	43
Maatschappij	13	21
Bestuur	7	20
Totaal	31	84

¹ Met een onderneming kan over meerdere thema's tegelijkertijd een dialoog worden gevoerd. Deze dialoog kan gericht zijn op zowel bewustwording als verandering. Dit kan tot enige overlapping leiden.

Bijlage III: Stemgedrag in 2024

Beleggingsfonds / -mandaat (aandelen wereldwijd)	Aantal	Percentage
Northern Trust World SDG Screened Low Carbon Index		
Aantal agendapunten om op te stemmen	9599	100%
Aantal keer voor management gestemd	7208	75%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	2391	25%

Beleggingsfonds / -mandaat (aandelen Europa)	Aantal	Percentage
Northern Trust Europe SDG Screened Low Carbon Index		
Aantal agendapunten om op te stemmen	3636	100%
Aantal keer voor management gestemd	2504	69%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	1132	31%

Beleggingsfonds / -mandaat (aandelen opkomende markten)	Aantal	Percentage
Northern Trust Emerging Markets SDG Screened Low Carbon Index		
Aantal agendapunten om op te stemmen	6375	100%
Aantal keer voor management gestemd	5243	82%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	1132	18%
Northern Trust Emerging Markets ESG Leaders Equity Index Fund		
Aantal agendapunten om op te stemmen	6272	100%
Aantal keer voor management gestemd	5191	83%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	1081	17%

Beleggingsfonds / -mandaat (beursgenoteerd vastgoed)	Aantal	Percentage
Northern Trust Developed Real Estate ESG Climate Index		
Aantal agendapunten om op te stemmen	3326	100%
Aantal keer voor management gestemd	3123	94%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	203	6%

Meer informatie over de uitvoering van het stembeleid en de dialoog die de vermogensbeheerders van StiPP voeren

Northern Trust

<https://www.northerntrust.com/united-kingdom/what-we-do/investment-management/stewardship/proxy-voting-policies>

<https://www.northerntrust.com/europe/about-us/corporate-social-responsibility>

Op deze websites is het stembeleid gepubliceerd en is een kwartaalrapport en jaarverslag van de engagementmanager voor de beleggingsfondsen van Northern Trust te vinden.

Van Lanschot Kempen

<https://vds.issgovernance.com/vds/#/NzcyMA==/>

<https://www.vanlanschotkempen.com/nl/duurzaamheid>

Op deze website wordt het jaarverslag van de fiduciaire vermogensbeheerder gepubliceerd, inclusief inzicht in de dialoog met individuele ondernemingen (naast inzicht in de collectieve initiatieven).

BlackRock

Op deze websites is het stembeleid gepubliceerd en is een kwartaalrapport en jaarverslag van de engagementmanager voor de beleggingsfondsen van BlackRock, te vinden.

<https://www.blackrock.com/corporate/insights/investment-stewardship>

Bijlage V: Overzicht SDG bijdrage beleggingsfondsen per eind 2024 per miljoen geïnvesteerd vermogen

Beleggingsfonds/-mandaat	SDG 1	SDG 2	SDG 3	SDG 4	SDG 5	SDG 6	SDG 7	SDG 8	SDG 9	SDG 10	SDG 11	SDG 12	SDG 13	SDG 14	SDG 15	SDG 16	SDG 17
BlackRock ICS Euro Liquid Environmentally Aware Fund	0,8	0,7	2,4	0,0	2,1	1,0	1,3	0,7	2,1	2,4	-0,1	0,7	0,2	0,8	0,7	0,8	1,8
iShares ESG Screened Euro Corporate Bond Index Fund (IE)	31,9	10,8	71,3	0,0	67,1	29,6	41,5	29,4	97,1	91,5	22,1	28,4	52,9	14,1	23,2	64,7	87,2
Kempen (Lux) Euro Sustainable Credit Fund	21,9	7,5	47,1	-0,2	42,0	16,5	25,9	22,8	61,4	59,6	14,4	17,1	34,8	9,1	10,8	42,2	57,6
Northern Trust Developed Real Estate ESG Climate Index Fund	0,0	0,0	-1,5	0,1	6,3	-2,8	0,6	-0,9	15,4	11,9	6,7	-5,6	4,0	0,0	2,8	16,0	16,4
Northern Trust Developed Real Estate Index Fund	0,0	0,0	-2,4	0,1	6,1	-5,0	-1,7	-1,8	14,9	12,4	1,8	-8,1	1,6	0,0	2,5	17,7	17,4
Northern Trust Emerging Markets ESG Leaders Equity Index Fund	4,1	0,9	21,0	0,0	9,8	12,6	6,5	4,8	31,2	27,0	3,6	3,1	4,2	0,3	-1,2	23,1	35,7
Northern Trust Emerging Markets SDG Screened Low Carbon Index FGR Fund	3,5	1,2	12,0	0,0	7,5	4,3	2,2	1,1	16,9	16,4	2,6	-0,8	1,3	2,3	1,1	14,6	19,8
Northern Trust Europe SDG Screened Low Carbon Index Fund	30,3	4,1	86,3	1,8	68,6	33,4	36,5	37,8	96,2	89,5	10,4	37,4	84,0	18,0	17,7	76,6	95,3
Northern Trust World SDG Screened Low Carbon Index Fund	53,5	3,2	226,1	-9,4	144,8	56,8	91,6	-31,7	277,7	242,8	43,5	76,9	192,7	43,1	3,9	229,0	246,8
State Street Emerging Markets ESG Screened Hard Currency Government Bond Index Fund	1,1	0,0	-0,4	0,0	-0,5	-0,1	-1,3	-0,4	0,6	0,6	0,4	-0,3	-2,2	-0,5	-0,3	0,4	0,9
State Street Emerging Markets ESG Screened Local Currency Government Bond Index Fund	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1

Bijlage VI: Toelichting klimaatdata

Klimaatdata worden verzameld voor de categorieën aandelen, (investment grade en hoogrentende) bedrijfsobligaties en beursgenoteerd vastgoed, via de dataprovider ISS ESG.

Het proces dat ISS ESG toepast om scope 1 en 2 emissies te bepalen is op hoofdlijnen als volgt:

- Klimaatdata van ondernemingen worden verzameld op basis van de jaarverslagen en andere publieke bronnen. In dit rapport wordt gebruik gemaakt van de jaarverslagen van ondernemingen per eind 2023. Wereldwijd rapporteren ongeveer 3.000 grote ondernemingen over hun emissies.
- Alle data worden gecontroleerd op betrouwbaarheid. Wanneer dit niet als betrouwbaar wordt gezien worden de data verwijderd.
- Een schatting wordt gemaakt voor de emissie van de bedrijven waar data ontbreken. Uit historische data blijkt dat de accuraatheid van deze schatting verschilt per sector maar minder dan 30% afwijkt van de daadwerkelijke emissie van een bedrijf.
- Emissie wordt toegekend aan de portefeuille op basis van eigenaarschap van de onderneming. Als StiPP bijvoorbeeld 0,1% van een onderneming bezit krijgt het 0,1% van de emissie van de onderneming toegewezen.

De scope 3-emissies van ondernemingen worden vastgesteld conform het CO₂e- /GHG-protocol: omdat er nog onvoldoende bedrijven over rapporteren wordt per sector vastgesteld wat de emissie in de waardeketen is en aan het bedrijf toegekend. Scope 3-data zijn daarom nog niet geschikt om individuele bedrijven, binnen sectoren, te beoordelen.

Alle afbeeldingen gebruikt in dit verslag zijn afkomstig van <https://unsplash.com>. Voor de gratis afbeeldingen verleent Unsplash een onherroepelijke, niet-exclusieve, wereldwijde auteursrechtlicentie om foto's kosteloos te downloaden, te kopiëren, te wijzigen, te distribueren, uit te voeren en te gebruiken zonder toestemming van of toeschrijving aan Unsplash of de fotograaf zelf.

Daarnaast zijn er in dit verslag ook afbeeldingen gebruikt die zijn verkregen via een actief Unsplash+ abonnement. Deze Unsplash+ afbeeldingen zijn gedownload en gebruikt in overeenstemming met de Unsplash+ voorwaarden, die een niet-exclusieve, wereldwijde licentie bieden voor gebruik in een onbeperkt aantal projecten en media. De distributie van dit verslag voldoet aan de licentievoorwaarden van Unsplash+, inclusief alle relevante gebruiksbeperkingen en rechten.